

Justiitsministri 28. jaanuari 2016. a määruse nr 5
„Patendiameti põhimäärus“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu kohaselt tehakse Patendiameti põhimääruses muudatused, mis on eelkõige vajalikud ametis uue kommunikatsiooniosakonna loomiseks osakondade töö ümberstruktureerimise kaudu. Selleks koondatakse olemasolevad kommunikatsiooni, teabeürituste korraldamise ja teavitustegevusega seotud ametikohad ühtse juhtimise alla. Muudatustega parandatakse ameti võimet suurendada avalikkuse, sealhulgas ettevõtjate teadlikkust intellektuaalomandist ning tagatakse selleks vajalike tegevuste suurem tõhusus ja parem koordineeritus.

Lisaks täpsustatakse patendiosakonna ja intellektuaalomandiõiguse osakonna põhiülesandeid ning viiakse põhimäärus kooskõlla tegeliku halduspraktikaga, mille kohaselt amet ei kasuta digitaalse asjaajamise tõttu enam reljeefpitsatit.

Kavandatavate muudatustega mõju inimeste, ettevõtjate ja vabaühenduste halduskoormusele puudub.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Patendiameti intellektuaalomandiõiguse osakonna õigusnõunik Kadri Kroodo (627 7933, kadri.kroodo@epa.ee), kontaktisik Justiits- ja Digiministeeriumis on intellektuaalse omandi ja konkurentsioiguse talituse juhataja Kärt Nemvalts (5343 8846, kart.nemvalts@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse justiitsministri 28. jaanuari 2016. a määrust nr 5 „Patendiameti põhimäärus“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 18.09.2025, 14.

1.4. Algamise vajalikkus

Patendiametis tuleb ühendada olemasolevad kommunikatsiooni, teabeürituste korraldamise ja teavitustegevusega seotud ametikohad ühtse juhtimise alla ning luua selleks uus kommunikatsiooniosakond.

Kehtiva Patendiameti põhimääruse kohaselt on Patendiametis neli osakonda: patendiosakond, kaubamärgiosakond, registriosakond ja intellektuaalomandiõiguse osakond. Intellektuaalomandiõiguse osakonna põhiülesanded on ühelt poolt seotud avalikkuse

teavitamise ja kommunikatsiooniga (intellektuaalse omandi õiguskaitse alase teadlikkuse suurendamiseks teavitusürituste korraldamine ning intellektuaalse omandi õiguskaitset käsitleva info vahendamine ja levitamine) ning teiselt poolt juriidikaga (õigusnõustamine, rakenduslikud ülesanded autoriõiguse valdkonnas, sh autoriõiguse komisjoni töö korraldamine, ameti esindamine tööstusomandi apellatsioonikomisjonis ja kohtus, rahvusvaheline koostöö). Osakonna vastutusalad on killustunud sisu poolest erinevate valdkondade vahel, mis ei aita kaasa töö tõhusale koordineerimisele.

Patendiametis on vaja tugevdada kommunikatsioonitegevust, et tuua intellektuaalse omandi ja selle kaitsmise vajadust puudutav teave avalikkuseni. Seda toetab ka õiguspoliitiline vaade: Justiitsministeeriumi programmis aastateks 2024–2027¹ on intellektuaalomandi valdkonna eesmärkide saavutamise ühe meetmena ette nähtud uuendada Patendiameti rahastusmodelit muuhulgas selleks, et suurendada õiguste kasutajate teadlikkust intellektuaalomandist. Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) iga-aastase innovatsiooniindeksi aruande² näitajad viitavad sellele, et kuigi Eesti kasutab kõrgtehnoloogiat aktiivselt, ei pöörata piisavalt tähelepanu intellektuaalomandi kaitsmisele ja sellelt tulu teenimisele, võrreldes mitmete teiste arenenud riikidega. Selleks tuleb muu hulgas suurendada teadlikkust intellektuaalomandi kaitsesest ja selle kommertsialiseerimisest.

Patendiameti eesmärk on suurendada ameti nähtavust ning tuntust asutusena, mis peale tööstusomandi esemetele õiguskaitse andmise ka nõustab inimesi oma pädevuse piires ning harib avalikkust patentide, kaubamärkide, disainilahenduste ja autoriõiguse alal. Selleks vajaliku tegevuse koondamine eraldi kommunikatsiooniosakonda loob nende ülesannete täitmiseks paremad võimalused. Uue osakonna loomine tagab tegevuste parema koordineerituse, selgema tööjaotuse, suurema tõhususe ning töötajate parema motiveerituse. Kommunikatsiooniosakond on vajalik Patendiameti strateegilise nähtavuse, mainekujunduse, usaldusväärsuse ja avaliku huvi suurendamiseks intellektuaalomandi valdkonnas. Osakond kasvatab teadlikkust Patendiameti teenustest ja rollist, toetab läbipaistvust ning loob selge ja arusaadava teabevahetuse nii avalikkuse ja koostööpartneritega kui ka asutuse sees.

Loodava kommunikatsiooniosakonna põhiülesanne on suurendada intellektuaalse omandi õiguskaitse alast teadlikkust, korraldades selleks teavitusüritusi ja seminare, koostades ja levitades harivaid materjale ja veebisisu, viies ellu kampaaniaid ning suheldes avalikkuse ja koostööpartneritega. Osakond koordineerib ka Patendiameti strateegilist kommunikatsiooni ning haldab meediasuhteid. Lisaks on osakonna kanda sisekommunikatsiooni juhtimine, asutusesisese infovahetuse korraldamine ja kommunikatsioonikanalite haldamine. Osakond teeb koostööd Eesti ja rahvusvaheliste partneritega kommunikatsiooniprojektides ning esindab Patendiametit kommunikatsioonialastes töögruppides, projektides ja võrgustikes.

Muudatuste tõttu tuleb intellektuaalomandiõiguse osakonna ülesannete hulgast välja jätta intellektuaalse omandi õiguskaitse alase teadlikkuse suurendamiseks teavitusürituste korraldamine ning intellektuaalse omandi õiguskaitset käsitleva info levitamine. Lisaks tuleb intellektuaalomandiõiguse osakonna ülesannete hulgast eemaldada kohustus tagada kvaliteedisüsteemi toimimine. Tegemist on kogu ametit hõlmava kohustusega, mis aitab kaasa

---

¹ Justiitsministeeriumi programm aastateks 2024–2027. [JM programm 2024–2027...pdf](#), lk 8.

² Global Innovation Index 2025. [Global Innovation Index 2025. Innovation at a Crossroads](#)

ameti kõikide ülesannete nõuetekohasele täitmisele ja organisatsiooni sujuvale toimimisele. Seega pole sobilik pidada seda ühe osakonna vastutusalaks, vaid lisada see ameti tegevuse hulka põhiülesannete täitmiseks (põhimääruse § 10). Intellektuaalomandiõiguse osakonna vastutusalasse jääb õiguslaste ülesannete täitmine ning Patendiameti ülesannete täitmiseks vajalikul määral rahvusvahelises koostöös osalemine.

Patendiameti põhiülesannete hulka (põhimääruse § 9) tuleb sõnaselgelt lisada ka kohustus suurendada intellektuaalse omandi õiguskaitse alast teadlikkust. Tegemist pole uue ülesandega, sest teadlikkuse suurendamise kohustus on ka põhimääruse praeguses versioonis ameti tegevuse kirjelduses väljendatud (vt kehtiva põhimääruse § 10 punkt 8, § 13 lõike 4¹ punktid 1 ja 3). Põhiülesannete hulka teavitustegevuse lisamine on kooskõlas õiguspoliitilise sihiga parandada avalikkuse teadlikkust intellektuaalomandist, selle kaitsmise olulisusest ja kasutamise võimalustest. See on kooskõlas ka rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO), Euroopa Patendiorganisatsiooni (EPO) ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) sihi ja ootusega levitada Eestis teavet intellektuaalomandi kaitsmise võimalustest ja olulisusest Eestis, Euroopas ja maailmas ning tuua avalikkuseni ka teavet nende organisatsioonide pakutavatest võimalustest ja rollist.

Patendiosakonna ülesannete seas (põhimääruse § 13 lg 2 p 11) on muutmisettepanekute tegemine nende õigusaktide ettevalmistamisel või muutmisel, mis puudutavad patente, kasulikke mudeleid ja mikrolülituse topoloogiat. Arvestades seda, et patendiosakonna kohustus on ka menetleda patentide täiendava kaitse taotlusi (vastavalt põhimääruse § 13 lg 2 p-le 1¹), on põhjendatud lisada osakonna ülesandeks ka täiendavat kaitset reguleerivate õigusaktide ja nende muutmise kohta ettepanekute tegemine.

Samuti on vaja ajakohastada ameti põhimäärust, et viia see kooskõlla tänapäevase digitaalse asjaajamisega, kus ei kasutata enam embleemiga reljeefpitsatit (põhimääruse § 6 p 3). Tööstusomandi kaitse dokumendid, näiteks patenditunnistus, kasuliku mudeli tunnistus, kaubamärgitunnistus ja tööstusdisainilahenduse tunnistus, väljastatakse tänapäeval üksnes elektroonilisel kujul (tunnistus antakse välja PDF-vormingus ning saadetakse omanikule või tema esindajale digitaalselt allkirjastatuna), mille puhul reljeefpitsati kasutamine ei ole võimalik ega vajalik. Kaitsedokumentide paber kandjal ära kirja taotlemise korral lisatakse ära kirjale Patendiameti väikese riigivapi kujutisega pitsati jäljend (Patendiameti põhimääruse § 6 lg 1). Seega tuleb põhimäärusest kõrvaldada aegunud regulatsioon embleempitsati kohta ning tagada regulatsiooni vastavus kehtivale praktikale.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt tehakse Patendiameti põhimääruses järgmised muudatused.

Punktiga 1 kustutatakse ameti põhimääruse paragrahvi 6 lõige 3, millega eemaldatakse Patendiameti sümbolite hulgast embleemiga reljeefpitsat. Sellega kõrvaldatakse põhimäärusest aegunud regulatsioon ning tagatakse selle vastavus digitaalse asjaajamise praktikale.

Punktiga 2 täiendatakse ameti põhimääruse paragrahvi 9, mis sätestab ameti põhiülesanded. Patendiameti ühe põhiülesandena tuleb nimetada ka intellektuaalse omandi õiguskaitse alase teadlikkuse suurendamine, et rõhutada teavitustegevust kui ameti olulist ülesannet.

Punktiga 3 lisatakse § 10 punkt 10¹, täiendades ameti põhiülesannete täitmiseks vajalikke tegevusi kvaliteedisüsteemi toimimise tagamisega.

Punktiga 4 täiendatakse põhimääruse § 11 lõiget 1, lisades ameti struktuuriüksustele olemasolevate patendi-, registri-, kaubamärgi- ja intellektuaalomandiõiguse osakondade kõrvale ka kommunikatsiooniosakonna.

Punktiga 5 täiendatakse põhimääruse § 13 lõike 2 punkti 11, et lisada patendiosakonna ülesannete hulka õigusaktide ettevalmistamisel ja muutmisel ettepanekute tegemine lisaks patentide, kasulike mudelite ja mikrolülituse topoloogia valdkondadele ka täiendava kaitse tunnistuse valdkonnas. Patendiosakonna töö hulka kuulub täiendava kaitse tunnistuste taotluste menetlemine ning ka praegu osaleb patendiosakond koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga seda valdkonda puudutava õigusloome kujundamisel. Põhimääruse ühtsuse ja korrektsuse huvides tuleks see lisada ka põhimäärusesse.

Punktiga 6 muudetakse § 13 lõiget 4¹, millega sätestatakse intellektuaalomandiõiguse osakonna põhiülesanded. Kuna kommunikatsiooni puudutavad ülesanded liiguvad kommunikatsiooniosakonda, tuleb intellektuaalomandiõiguse osakonna ülesannete hulgast kustutada ülesanne levitada intellektuaalse omandi õiguskaitset käsitlevat infot.

Punktiga 7 kustutatakse § 13 lõikes 4¹ punktis 3 nimetatud intellektuaalomandiõiguse osakonna ülesannete seast kohustus korraldada intellektuaalse omandi õiguskaitse alase teadlikkuse suurendamiseks teavitusüritusi. Nimetatud ülesanne lisatakse loodava kommunikatsiooniosakonna ülesannete hulka.

Punktiga 8 kustutatakse § 13 lõikes 4¹ punktis 8 nimetatud intellektuaalomandiõiguse osakonna ülesannete seast kohustus tagada kvaliteedijuhtimissüsteemi toimimine. See ülesanne lisatakse määruse §-i 10, kus on sätestatud ameti tegevus põhiülesannete täitmiseks.

Punktiga 9 lisatakse §-i 13 lõige 4², millega tuuakse välja loodava kommunikatsiooniosakonna põhiülesanded.

Punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks § 14 teises lauses lauseosa „peadirektori asetäitja või“. See tähendab, et ameti peadirektori äraolekul asendab teda peadirektori määratud ametnik (kehtivas põhimääruses on asjaomane teine lause järgmine: „Peadirektori äraolekul asendab teda peadirektori asetäitja või peadirektori poolt määratud ametnik.“).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga muudetakse Patendiameti osakondade tööjaotust ning see ei puuduta Euroopa Liidu õigust.

4. Määruse mõjud

Ametisiseselt ülesannete struktuuriüksuste vahel ümberjaotamisega kaasnevad mõjud Patendiameti korraldusele. Mõju sihtrühm on Patendiameti ametnikud ja töötajad (seisuga 13.10.2025 kokku 51 teenistujat).

Muudatuste mõjul koonduvad ametis seni eri struktuuriüksustes kommunikatsiooni, teavitustegevuse ja teabeürituste korraldamisega tegelevad teenistujad uude kommunikatsiooniosakonda, kuid nende tööülesannete sisu ei muutu. Uue osakonna loomine aitab kommunikatsiooniga seotud töökohustusi koordineerida, muutes töö sihipärasemaks ja selgemaks.

Ameti sümbolite hulgast reljeefpitsati eemaldamine viib määruse kooskõlla tegeliku halduspraktika ja digiteeritud asjaajamisega.

5. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad kulud ja tulud

Patendiameti töö sisemise ümberstruktureerimisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvele. Patendiametile ei lisandu eelnõukohase määrusega uusi sisulisi ülesandeid, vaid luuakse paremad eeldused olemasolevate kohustuste tõhusamaks täitmiseks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Määruse jõustumise aeg ei ole seotud ühegi teise õigusakti jõustumise või õigusaktist tuleneva tähtajaga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu puudutab Patendiameti teenistujaid, kellele on eelnõuga ette nähtavaid muudatusi tutvustatud ja kelle seisukohtadega on eelnõus arvestatud. Määrusega ei kaasne sellist olulist mõju, mille tõttu oleks vaja avalikku konsultatsiooni.